

Literatura

Joan Roca Navarro Escriptor

«Vull crear un Delta màgic i una mitologia del fang»

Entrevista

‘Sota el fang’ és la nova novel·la de l'escriptor de Deltebre, on una natura fantasmagòrica pren el protagonisme entre éssers amb estranys poders i inquietants desaparicions de criatures

GLÒRIA AZNAR
TARRAGONA

El Delta és un escenari obscur, fantasmagòric, ple d'ombres i misteris, una amenaça. Joan Roca Navarro (Deltebre, 1977) arriba a aquest Sant Jordi amb la novel·la *Sota el fang* (La Magrana. Penguin Random House), una història de venjança i poder, d'odi i de natura desfermada amb unes inquietants i doloroses desaparicions a la maresma. Tot plegat amb la guerra de Iugoslàvia com a referents. El 2018 Roca Navarro va publicar la seva primera novel·la de misteri, *Melodia d'una absència* (Capital Books), amb la música com a protagonista.

Què hi ha sota el fang?

Hi ha moltes vides, moltes històries, molta sang també. Però, sobretot, els anhels d'una gent que intenta anar avant amb molts pals a les rodes, però que, d'una forma o d'altra, sempre se n'acaben sortint.

Per què la guerra de Iugoslàvia?

Va ser la primera guerra que vaig viure molt a prop i em va colpir. Aleshores, per la cronologia de la novel·la, necessitava un fet que passés als 90 i també per demostrar que el Delta, d'algun forma, és una terra que acull gent, de sempre. Des de les persones que es van establir aquí quan això era un lloc insalubre, amb molts de mosquits i malalties, fins als que venien de València o de l'Aragó a segar i a plantar, els anys 50 i 60.

Quin problema té la urbanització Riumar?

En realitat, la urbanització no fa cap mal. Fa molts anys que està aquí i és un actiu important del poble. Però l'he convertit en un lloc una mica més fosc, volia fer una història fantàstica i ambientar-la aquí, per fer un símbol de tot el mal que se l'està fent al Delta. Des dels embassaments fins al fet que no s'estigui actuant per a pal·liar el que està passant. Perquè si no es fa res, en quaranta anys no hi haurà Delta. És així.

Joan Roca Navarro, a Riumar, a la zona del Garxal, gran protagonista de *'Sota el fang'*. FOTO: JOAN REVILLAS

No el veig gaire optimista amb el futur del Delta.

Gens. És una llàstima. Jo no soc enginyer, no sé d'ecosistemes ni de biologia, però hi ha gent que en sap molt, que pot fer coses si es volen implementar els mitjans. Això, al final, és una qüestió de voluntat. És voler fer-ho. Perquè si vas als Països Baixos, veus que ja estan sota el nivell del mar. En canvi, allí la mar no es menja res, es controlen les inundacions. Hi ha hagut una voluntat de fer. I no vull que això soni a victimisme, odio el victimisme. És una realitat.

Té dos éssers molt estranys, fantasmagòrics.

Quan escric no faig mai un guió. Començo amb una escena, i a partir d'aquí, escric.

I quina va ser la primera?

La de l'inici de la novel·la. La dels xiquets i la denúncia a la policia.

La meua iaia era molt bona contadora d'històries. El que he fet ha estat agafar els relats ancestrals i portar-los molt més enllà

A partir d'aquí vaig marcar un camí. La història podia anar avant o enrere, podia córrer o saltar, però havia de seguir el camí i aquest era el realisme. Això i tot, el que va passar és que des del principi, ella se sortia del camí marcat, constantment.

De debò?

Sí. Per això, després d'uns mesos vaig deixar-la anar, vaig deixar

que fluís, amb control meu, i llavors vaig començar a escriure moltíssim.

Però amb realisme o sense, parla de venjança.

Quan vaig començar no sabia del que volia escriure perquè el tema el sé quan estic al final. I el d'aquesta novel·la és la venjança, el poder i l'ambició, entesa com una cosa dolenta. Aquesta és la primera lectura, però hi ha una altra que és que quan vas contra la natura, tot es capgira. I això es tradueix en l'animalització del Delta, en la criatura de la novel·la. No hem de deixar que la natura faci el que vulgui, de la mateixa manera que l'home no pot fer el que vulgui. Ha d'haver-hi un equilibri.

He llegit que la novel·la té influències de la seva iaia.

La meua iaia era una dona molt alegre, que sempre feia broma. I

també era una molt bona contadora d'històries. Tenia un do. Creava l'atmosfera adequada, el suspens, en el moment indicat. I algunes de les històries que m'explicava eren per fer por als nens. Per exemple, els sigineros són uns homes que si no feies la migdiada arribaven amb un punyal o un ganivet i et feien un tall a la cuixa per agafar-te el greix, no la sang, per a vendre'l o per a fer beuratges.

Imagino que totes les criatures feien la migdiada...

Sí. Al poble, tots. Jo, el que he fet ha estat agafar totes aquestes històries ancestrals, dels pares i els iaïos, i portar-les molt més enllà. Ella em va explicar com als anys 20, aquí al Delta, un dia jugava amb unes amigues al carrer, quan va venir un cotxe i van raptar-ne una. I mai més no van tornar a saber d'ella. No va aparèixer mai.

Ha fugit d'un relat costumista.

No volia fer una història amb el pantà de Flix o Mequinensa, que parlés de l'arròs, de les famílies o de les barraques, això ja s'ha fet. Al final, els grans temes són exactament iguals arreu: l'amor, la mort i l'odi són iguals aquí i a Texas o Anglaterra. Aleshores, vull fer un Delta màgic i crear una mitologia del fang.

Sembla que la natura, fosca, haig d'atacar els personatges i fins i tot el lector.

El Delta és molt bonic, és verd i té aigua. No obstant això, si busques una mica, també té històries que esgarripen.

I en la seva llengua.

Sobretot en els diàlegs. Per a mi era importantíssim perquè si no puc reproduir exactament com parlem aquí, aleshores no té cap sentit ni cap valor. A part de ser una reivindicació del dialecte nostre, del que parlem aquí, crec que el llenguatge ajuda el lector a ficar-se en la novel·la. I, en aquest sentit, haig d'agrair a l'editora que en tot moment em va donar suport.